

نکات کلیدی که باید درباره پشت نویسی چک بدانید!

حتماً شما هم تاکنون عباراتی نظیر پشت نویسی چک یا ظهرنویسی چک را شنیده‌اید. در این مقاله قصد داریم به بررسی پشت نویسی چک، انواع آن، و مسئولیت‌های پشت نویس بپردازیم و ابعاد مختلف حقوقی آن را مطرح کنیم. به گزارش «تابناک» پشت نویسی چک، نوشتن عبارت یا عباراتی است بر پشت سند (چک) که بیانگر انتقال حق مندرج در سند مزبور و اثبات‌کننده‌ی آن است.

حتماً شما هم تاکنون عباراتی نظیر پشت نویسی چک یا ظهرنویسی چک را شنیده‌اید؛ در این مقاله قصد داریم به بررسی پشت نویسی چک، انواع آن، و مسئولیت‌های پشت نویس بپردازیم و ابعاد مختلف حقوقی آن را مطرح کنیم.

به گزارش «تابناک» پشت نویسی چک، نوشتن عبارت یا عباراتی است بر پشت سند (چک) که بیانگر انتقال حق مندرج در سند مزبور و اثبات‌کننده‌ی آن است.

ظهرنویسی چک معمولاً به دو منظور صورت می‌گیرد:

الف- به منظور انتقال چک

دارنده چک با امضا در پشت چک، آن را به شخص دیگری منتقل می‌کند. در صورتی که وجه مندرج در چک در سررسید توسط صادر کننده تأمین نگردد، بانک محال‌الذمه‌ی چک (بانک پرداخت‌کننده‌ی چک) اقدام به صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت می‌کند.

ب- به منظور ضمانت از صادرکننده یا پشت نویس قبلی

در این حالت برای معتبر نمودن بیشتر چک نزد دارنده‌ی آن، شخص ثالثی به عنوان ضامن، پشت چک را امضا می‌کند که ممکن است از صادرکننده ضمانت نماید یا از پشت نویس قبلی.

مسئولیت پشت نویس در هریک از انواع پشت نویسی چک

برای بحث در خصوص پشت نویسی چک باید به قانون تجارت (مواد مربوط به پشت نویسی برات) رجوع کرد زیرا از یک سو، قانون صدور چک، مسئولیت مدنی پشت نویسان چک را به قانون تجارت ارجاع داده است و از سوی دیگر در خود این قانون مواد مستقلی در خصوص ظهرنویسی چک وجود ندارد بلکه به مواد مربوط به پشت نویسی برات انتقال داده شده است.

بر اساس آنچه عنوان شد اگر پشت نویسی چک به منظور انتقال چک باشد، دارنده‌ی چک در صورتی می‌تواند به پشت نویس مراجعه و مبلغ چک را مطالبه نماید که گواهی‌نامه‌ی عدم پرداخت تا ۱۵ روز از زمان سررسید چک صادر شود. در این حالت او می‌تواند به هریک از صادرکننده و یا پشت نویس، جهت دریافت طلب رجوع کند. در غیر اینصورت (خارج از زمان ۱۵ روز)، پشت نویس در مقابل دارنده‌ی چک بری شده و دارنده فقط می‌تواند از صادرکننده‌ی چک، طلب خود را مطالبه نماید.

اما در صورتی که پشت نویسی چک به منظور ضمانت باشد، چنانچه چک پس از مراجعه به بانک به دلیل عدم موجودی برگشت بخورد و به صادرکننده‌ی چک برگشتی تلقی گردد، ضامن به همراه کسی که از او ضمانت نموده مسئول پرداخت می‌گردد و در این فرض محدودیت زمانی در برگشت چک و غیره در قانون پیش‌بینی نشده و دارنده در هر زمان می‌تواند به ضامن و دیگر مسئولین چک، جهت وصول مبلغ مندرج در چک رجوع کند.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود امضاء چک به عنوان ضامن، مسئولیت بیشتری را نسبت به امضاء به‌عنوان انتقال‌دهنده همراه دارد. اما چگونه می‌توان تشخیص داد که امضاء پشت نویس در حکم ضمانت است یا انتقال؟

معیارهای تشخیص ضمانت وکننده از انتقال وکننده در ظهرنویسی چک وکننده ها

۱- پشت نویسی جهت انتقال فرع بر مالکیت چک است. یعنی تنها کسی می وکننده وکننده پشت نویسی انتقال وکننده به وکننده حساب آید که در هنگام امضا، دارنده وکننده ی چک بوده باشد. پس اگر شخصی به وکننده جز دارنده وکننده (ثالث) پشت چک را امضاء کرده باشد، انتقال وکننده نیست و باید ضامن محسوب شود.

۲- اگر امضا کننده قصد خود را از امضاء در پشت چک اعلام داشته اصولاً معیار تشخیص، اراده وکننده ی امضا وکننده است. در واقع اگر امضا وکننده کننده اعلام کند که بابت انتقال امضاء کرده است، برای تشخیص نوع پشت نویسی به وکننده همین عبارت استناد می وکننده شود.

۳- اگر امضا کننده قصد خود را اعلام نکرده و به وکننده دلیلی معلوم است که او هنگام امضا دارنده وکننده ی چک بوده، حتی اگر سند در وجه حامل باشد، صرف امضاء او حمل بر پشت نویسی به وکننده منظور انتقال می وکننده گردد و اگر هنگام امضاء ثالث بوده (دارنده نبوده)، امضاء او حمل بر ضمانت خواهد شد.

۴- اگر معلوم نیست که امضا کننده شخص ثالث بوده یا دارنده، بر مبنای اماره تصرف باید او را دارنده وکننده ی چک تلقی کرد. لذا امضاء او باید حمل بر پشت نویسی به وکننده منظور انتقال شود.

اما فارغ از نوع پشت وکننده نویسی چک، نکته وکننده ای که باید به آن توجه کرد این است که علیه پشت نویسی، چه از نوع ضامن و چه از نوع انتقال وکننده دهنده، نمی وکننده توان شکایت کیفری کرد و حکم جلب گرفت و باید به وکننده شکل حقوقی طرح دعوی شود. در مورد چک کیفری و چک حقوقی نیز در مقاله مرتبط با آن وکننده ها به وکننده تفصیل صحبت شده است.